

განათლება / Education

Considering the Finnish Approach to the Issue of Establishing Tolerance towards Cultural Diversity in the Georgian Educational System

კულტურული მრავალფეროვნების მიმართ ტოლერანტობის დამკვიდრების საკითხისათვის ქართულ საგანმანათლებლო სივრცეში ფინური მიდგომის გათვალისწინებით

Naile Mikeladze

PhD in Philology, Senior Researcher
at Niko Berdzenishvili Institute,
Batumi Shota Rustaveli State University;
e-mail: naile.mikeladze@bsu.edu.ge
<https://orcid.org/0009-0008-7225-1067>

Abstract: In the paper, attention will be focused on the innovative methods and approaches applied by the world's leading countries. Globalization, technology development has put the world in front of the biggest challenges. The modern vision has somewhat changed the attitude of society and teenagers towards a number of issues. Each country is doing its best, trying to meet new challenges.

It is widely known that today, in the conditions of globalization and technological development, one of the fields that has faced a great challenge is education. The mission, purpose and priorities of education itself have changed. Accordingly, there was a need for transformation of education. In this regard, the Ministry of Education of Georgia is doing its best, but a number of issues still remain unsolved problems.

This and a number of other issues are discussed in the work presented, the analysis of which will help students to better manage the learning process and have goal-oriented results.

We think that the mentioned material will not lack interest, both for school and higher educational centers.

Key words: innovative approaches, Finnish educational system, literature, teaching and learning.

ნაილე მიქელაძე

ფილოლოგიის დოქტორი, ბათუმის შოთა რუსთაველის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის ნიკო ბერძენიშვილის
ინსტიტუტის მთავარი მეცნიერ-თანამშრომელი;

ელ-ფოსტა: naile.mikeladze@bsu.edu.ge

<https://orcid.org/0009-0008-7225-1067>

აბსტრაქტი: წარმოდგენილ მოხსენებაში ყურადღება გამახვილებული იქნება ინოვაციურ ხერხებსა და მიდგომებზე, რომელთაც მსოფლიოს წამყვანი ქვეყნები მიმართავენ. გლობალიზაციამ, ტექნიკის განვითარებამ მსოფლიო უდიდესი გამოწვევების წინაშე დააყენა. თანამედროვე ხედვამ გარკვეულწილად შეცვალა სოციუმის, მოზარდის დამოკიდებულება რიგი საკითხებისადმი. თითოეული ქვეყანა მაქსიმუმს აკეთებს, ცდილობს ფეხი აუწყოს ახალ გამოწვევებს.

საყოველთაოდაა ცნობილი, რომ დღესდღეობით გლობალიზაციისა და ტექნოლოგიური განვითარების პირობებში ერთ-ერთი სფერო, რომელიც დიდი გამოწვევის წინაშე დადგა – განათლებაა. შეიცვალა თავად განათლების მისია, მიზანი და პრიორიტეტები. შესაბამისად, გაჩნდა განათლების ტრანსფორმაციის საჭიროება. ამ მხრივ საქართველოს განათლების სამინისტრო მაქსიმუმს აკეთებს, თუმცა რიგი საკითხები, მაინც რჩება გადაუჭრელ პრობლემად.

ამდენად წარმოდგენილ ნაშრომში საუბარია ამ და სხვა რიგ საკითხებზე, რომელთა ანალიზი მსმენელებს დაეხმარება უკეთ მართონ საგაკვეთილო პროცესი და მიზანზე ორიენტირებული შედეგები ჰქონდეთ.

აღნიშნული მასალა ვფიქრობთ, ინტერესმოკლებული არ იქნება, როგორც სასკოლო ასევე უმაღლეს საგანმანათლებლო ცენტრებისათვის.

საკვანძო სიტყვები: ინოვაციური მიდგომები, ფინური საგანმანათლებლო სისტემა, ლიტერატურა, სწავლა-სწავლება.

ოდითგანვე მსოფლიოში საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობა, ხელოვნება, ლიტერატურა ჩვენი ქვეყნის, ერის, ისტორიულ წარსულს ასურათხატებდა და მსოფლიო ცივილიზაციათა ჭრილში ივანებდა. საგულისხმოა ისიც, რომ „კულტურა ჩვენ სახეს ქმნის და გავლენას ახდენს ჩვენს იდენტობასა და ქცევაზე. კულტურა ჩვენი არსებობის ფორმაა“ (ქამუშაძე, 2019: 3).

გლობალიზაციამ, ტექნიკის განვითარებამ მსოფლიო უდიდესი გამოწვევების წინაშე დააყენა. თითოეული ქვეყანა მაქსიმუმს აკეთებს, ცდილობს ფეხი აუწყოს ახალ გამოწვევებს, გამოცდებს, რომელიც

ტექნოლოგიათა ბუმმა გამოიწვია. დღესდღეობით „გლობალიზაციისა და ტექნოლოგიური განვითარების პირობებში ერთ-ერთი სფერო, რომელიც დიდი გამოწვევის წინაშე დადგა – განათლებაა. შეიცვალა თავად განათლების მისია, მიზანი და პრიორიტეტები. შესაბამისად, გაჩნდა განათლების სისტემების ტრანსფორმაციის საჭიროება“ ნინო იმნაიშვილი, <https://at.ge/2021/04/02/ganatileba-2> . დღეს, ამ მხრივ საქართველოში ბევრი რამ კეთდება. განათლების სამინისტრო მაქსიმუმს აკეთებს, თუმცა რიგი საკითხები, მაინც რჩება გადაუჭრელ პრობლემად.

მოზარდის მსოფლმედველობრივი აღზრდის ინტერესები გარდაუვლად მოითხოვს სწავლა-სწავლების ახალ მიდგომებს, ინოვაციებს. ის ითვალისწინებს მხატვრული ლიტერატურის არა მხოლოდ ცალკეულ ფაქტებში, ცალკეულ ნაწარმოებებში გარკვევას, არამედ ლიტერატურის სწავლება მიზნად ისახავს ლიტერატურის ცალკეულ ფაქტებსა და მოვლენებს შორის ლოგიკური კავშირის დამყარებას. მწერლის ცხოვრებისა და შემოქმედების მთლიანობაში გააზრებას. პედაგოგებმა თითოეული ნაწარმოები უნდა განიხილონ ისტორიზმის და სხვათა პრინციპით (სხვადასხვა ქვეყანათა მსგავს ისტორიასთან შედარება-შეპირისპირების გზით).

მდიდარი ლიტერატურის საფუძვლიანი შესწავლა მოგვცემს მეცნიერულ- თეორიული შეხედულებების ფორმირების, წარსულის მდიდარი კულტურული მემკვიდრეობის სიღრმეში წვდომის, მისი საერთო ტენდენციების, ჩასახვისა და განვითარების გრძელ ისტორიული პროცესის შესწავლის გზას. ცხადია, დამეთანხმებით, საკითხს თუ ასე მივუდგებით მათი, ბავშვების, ინტერესი უფრო მეტად გაიზრდება.

ქართული ლიტერატურის თვისობრივად ახალი, ღრმა იდეურ შინაარსი. მისი ნოვატორული ბუნება როდი აიხსნება მხოლოდ სინამდვილის განსაკუთრებული ხასითით. ამ საქმეში გარკვეულად დიდი როლს თამაშობს, კლასიკური, მდიდარი, მრავალსაუკუნოვანი ტრადიციები, ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორია და სხვ. ცხადია, ლიტერატურის ისტორიის სასკოლო პროგრამა, მისი სწავლება აღრმავებს და აფართოებს მოსწავლეთა წარმოდგენებს დღევანდელი მსოფლიოზე. ხელს უწყობს მათში ნაციონალური, ეროვნული სიამაყის გრძნობის აღზრდას, ქართული ლიტერატურის ისტორიის განვითარების კანონზომიერებათა კონკრეტულ- ისტორიული მდგომარეობით მათი განპირობებულობის დიალექტიკურ-მატერიალისტურ გაგებას.

ახალი ინოვაციური სწავლების მიზანი განაპირობებს ისტორიულ-ლიტერატურულ სწავლებაში ისტორიზმის ჰეგემონიურ, გაბატონებულ მდგომარეობას. პროგრამებში მასალათა მხოლოდ ქრონოლოგიური თანმიმდევრობით დალაგების, მიმოხილვითი და მონოგრაფიული თემების შესწავლისას ლიტერატურული პარალელების ხერხისა და სასკოლო-

ლექციური როლის გაფართოება-გადღიერების აუცილებლობას. ახალი საზოგადოების აშენება შეუძლებელია დაბრკოლებებისა და სიძნელების გადალახვის გარეშე. ხოლო სიძნელებთან ბრძოლის პირველი წრთობა სწორედ სკოლამ უნდა გამოუმუშავოს მოსწავლეს. პედაგოგიკის კლასიკოსი უშინსკი სწავლებას ყოველთვის განიხილავდა ნებისყოფისა და მოვალეობის გრძნობის აღზრდის უმნიშვნელოვანეს საშუალებას. „მარტო ინტერესზე დაფუძნებული სწავლება, – წერდა იგი, – არ იძლევა მოსწავლის თავდაჭერისა და ნებისყოფის განმტკიცების შესაძლებლობას, ვინაიდან სწავლებაში ყველაფერი საინტერესო როდია. საჭიროა ბევრი რამ ნებისყოფის ძალით შევითვისოთ“. და ისინიც დავაინტერესოთ.

სკოლაში ერთ-ერთ სირთულეს, ლიტერატურის სწავლებისას ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორიის კურსი წარმოადგენს. ყველა პერიოდი ითვალისწინებს მთელ რიგ მიმოხილვით თემებს. ეს მიმოხილვები უმთავრესად შეეხება ამა თუ იმ ეპოქის ისტორიულ -ლიტერატურულ-პოლიტიკურ-ეკონომიკურ კულტურული მდგომარეობის ამა თუ იმ ლიტერატურული მიმართულების ზოგად დახასიათებას. ის მეტწილად სცილდება ხელოვნების სათავეებს, მსჯელობებისა და არგუმენტაციისას ლოგიკულად იღებს შედარებით აბსტრაქტულ მეცნიერულ ხასიათს.

ქართული ლიტერატურის სწავლების მეთოდიკა ლიტერატურის სწავლების კონკრეტული საკითხის გადაწყვეტისას ემყარება მონათესავე დამოუკიდებელი მეცნიერული დისციპლინების: ფილოსოფიის, ლიტერატურისმცოდნეობის, ენთმეცნიერების, ისტორიის, პედაგოგიკისა და ფსიქოლოგიის მონაცემებს. განვიხილოთ ამ კავშირის ხასიათი და მიმართება.

ისე როგორც ცხოვრებაში ასახვას საფუძვლად უდევს „ცოცხალი ჭკრეტა“. ცხოვრებისეული მოვლენების შესწავლა და შეგრძნება, ლიტერატურის სწავლებაშიც პირველ რიგში ემყარება მოსწავლის მიერ ტექსტის უშუალო აღქმას, მის მიერ ნაწარმოების შინაარსის შეგრძნებას, მასზე დაკვირვებას. ნაწარმოების იდეურ-მხატვრული ანალიზის პროცესში მოსწავლე მასწავლებლის დახმარებით და ხელმძღვანელობით ახდენს ნაწარმოებიდან მიღებული შთაბეჭდილებების გააზრებას, ნაწარმოების იდეური შინაარსის აბსტრაქტიზებას, იმსჭვალევა სიმპათიით ან ანტიპათიით ამა თუ იმ ლიტერატურული პერსონაჟისადმი, შეგნებულად ითვისებს ნაწარმოებში გამოსახულ მოწინავე საზოგადოებრივ იდეალებს და იყენებს ამ გზით მიღებულ ცოდნას ცხოვრებაში, პრაქტიკაში. მაშასადამე, „არცოდნიდან ცოდნისაკენ“ მიმავალი გზა ეს არის სწავლების პროცესში შემეცნების დიდაქტიკური გზა მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ ამ შემთხვევაში მოსწავლის შემეცნებას საფუძვლად უდევს არა ბუნებაში ჯერ კიდევ შეუცნობელის შეცნობა, არამედ მეცნიერებაში უკვე დადგენილი და ხელოვნებაში გადმოტანილი ჭეშმარიტების ათვისება.

„დღეს სკოლების მთავარი ამოცანაა მოსწავლეების მომზადება იმ ყოველდღიურ გამოწვევებთან გასამკლავებლად, რასაც მათ თანამედროვე ცხოვრების სტილი სთავაზობს. სწორედ ამ უნარებს გამოავლენს მოსწავლეთა შეფასების საერთაშორისო პროგრამაც (PISA), რომელიც 15 წლის მოზარდების ცოდნას სამი მიმართულებით ამოწმებს. ესენია წიგნიერება, მათემატიკა და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებები. კვლევა ყოველ 3 წელიწადში ერთხელ ტარდება და მასში 70-ზე მეტი ქვეყანა მონაწილეობს ავტორი: ნინო იმნაიშვილი, <https://at.ge/2021/04/02/ganatileba-2>.

ეროვნული სასწავლო გეგმის ერთერთ მუხლში (მუხლი 18. სკოლის საერთო კულტურა) გარკვევით წერია: „1. სკოლამ საგნების სწავლა-სწავლების, სასკოლო პროექტების, სპორტული, სახელოვნებო და საკლუბო აქტივობების (მოსწავლეების, მასწავლებლების, მშობლების ჩართულობით), წარმოდგენილ მუხლში, ყურადსაღებია, ერთ-ერთი პუნქტი: ე) კულტურული მრავალფეროვნების მიმართ პოზიტიური დამოკიდებულებისა და ტოლერანტობის დამკვიდრება –, შემწყნარებლობა (ტოლერანტობა) გულისხმობს ქვეყანასა თუ მსოფლიოში არსებული მრავალფეროვნების მიმღებლობასა და პატივისცემას, რაც ადამიანთა მშვიდობიანი თანაცხოვრების ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს პირობას წარმოადგენს. სკოლის საერთო კულტურამ ხელი უნდა შეუწყოს მოზარდს იმის გააზრებაში, რომ ყოველი ადამიანი წარმოადგენს გარკვეული ენის, კულტურის, ტრადიციის მატარებელ ინდივიდს, რომელსაც თავისი უნიკალური წვლილის შეტანა შეუძლია ქვეყნისა თუ საზოგადოების წინსვლაში. ეს სტიმულს მისცემს მოზარდის სრულფასოვან განვითარებას და დაეხმარება მას კულტურათმორისი დიალოგის წარმართვაში, როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე მის ფარგლებს გარეთ“;

ისტორიულად საქართველო მსოფლიოში იმ ქვეყანათა ჯგუფს მიეკუთვნებოდა, რომელიც გამოირჩეოდა ეთნოკულტურათა შორის განსაკუთრებული ურთიერთობებით. ტოლერანტობა და საქართველო ურთიერთგამომრიცხავი ფრაზა კი არა, სისლხორცეულად გააზრებული ცნება იყო, რომელიც ლამისაა მათი ცხოვრების წესად ქცეულიყო. საქართველოში ცხოვრობდნენ და ცხოვრობენ უცხო ეროვნების ადამიანები: ებრაელები, სომხები, რუსები... ოდითგანვე შოვინიზმი ქართველისთვის მიუღებელ ცნებად რჩებოდა (ქართველი და ცუდი დამოკიდებულება სხვადასხვა ერებისადმი არ არსებობს). არც დღესაა ეს საკითხი დღის წესრიგში. უბრალოდ თანამედროვე გამოწვევების ზღვარმა მეტად უნდა განავითაროს ის ისტორიული ერი, რომელიც მკვლევართა, ისტორიკოსთა, მოგზაურთა ნაწერებში (ჟან მურიე, შარდენი, სტრაბონი, მარი ბროსე და სხვ.) გამორჩეულ ადგილს იკავებს. საქართველოს ისტორიული წარსულმა გარკვეულწილად დალი დაასვა ჩვენს ცხოვრებას. გამუდმებულმა ომებმა,

თავდასხმებმა, დამოუკიდებლობის დაკარგვამ და სხვა გარემოებებმა ჩვენს ქვეყანაში განათლება დეგრადაციისაკენ წაიყვანა.

შესაბამისად, დამოუკიდებლობა დაბრუნებული ქვეყანა ცდილობს ისევ დადგეს ევროპის იმ ქვეყანათა შორის, რომელ ქვეყნებთანაც საგანმანათლებლო კავშირები ჯერ კიდევ წინარე საუკუნეებიდან ჰქონდა.

დღეს, მსოფლიოში, აპრობირებული, ყველაზე წარმატებული მოწესრიგებული განათლების სისტემა, მაღალრეიტუნგული სასწავლო პროექტები აქვს ფინეთის სახელმწიფოს. მათი განათლების სისტემა მთელ მსოფლიოშია აღიარებული. დღეს უამრავი ქვეყანა ცდილობს, ის მეთოდები თუ მოდელები გამოიყენოს და დანერგოს თავის ქვეყანაში, რასაც ამ ქვეყანაში წლებია წარმატებულად ახორციელებენ. კვლევებმა არაერთხელ ცხადყო, რომ „ფინეთი ერთ-ერთი უმდიდრესი ქვეყანაა მთელ ევროპაში. მისი სახელმწიფო სისტემა ისეა აწყობილი, რომ სისტემა მართავს ქვეყანას და აკონტროლებს ყველას და ყველაფერს და არა ინდივიდები. ვინც არ უნდა მოვიდეს სათავეში, სისტემა მას არ მისცემს იმის საშუალებას, რომ გადაუხვიოს ამ სისტემის პრინციპებს. ასეა ყველა სფეროში, მათ შორის, განათლების სისტემაში, ჯანდაცვაში და ა.შ. ყოველთვის მაინტერესებდა, როგორ მოახერხა ფინეთმა ამ გაყინულ მიწაზე, სადაც არც ნავთობია, არც ოქრო, არც ბრილიანტები, არც მზე, არც წელიწადის ოთხი სეზონი (ძირითადად, ზამთრიდან ზაფხულში ვხდებით და ზაფხულიდან ისევ ზამთარში), სადაც ზამთარში არ თენდება და ზაფხულში არ ღამდება, ასეთი ძლიერი, გამართული, მდიდარი და ჰუმანური სახელმწიფოს შექმნა. პასუხი ერთია: ამ ქვეყანაში ყველაზე მნიშვნელოვანი, ყველაზე მთავარი არის ამ ქვეყნის მოქალაქე და ყველა კანონი, ყველა ინსტიტუცია ამ მოქალაქის კეთილდღეობის უზრუნველსაყოფად ფუნქციონირებს.

<https://www.mshoblebi.ge/article/22485-ra-aris-pinuri-skolebis-mtavari-upiratesoba-da-rogor-miagcies-pinelebma-am-shedegebs-ekskluziuri-interviu-pinuri-skolis-kartvel-ped>

აქედან გამომდინარე, საქართველო ის ქვეყანაა, რომელსაც უდიდესი ბუნებრივი რესურსები გააჩნია. ჩვენი ქვეყნისთვის პრიორიტეტი სწავლა-განათლება უნდა იყოს და არა სხვა იდეალები. ერს, რომელსაც უდიდესი წარსული, კულტურული მემკვიდრეობა და სულიერი საგანძური გააჩნია მსოფლიო ბაზარზე განათლების დონით არ უნდა გამოირჩეოდეს. ტოლერანტობის რიგი საკითხები იკვეთება ჯერ კიდევ მეთორმეტე საუკუნეში შექმნილ „ვეფხისტყაოსანში, სადაც რაინდული იდეალები უმაღლეს ზღვარს აღწევს.

მსოფლიოში მულტკულტურალიზმი ოდითგანვე აღიარებდა ქვეყანათა შორის კულტურის აღიარებას, განსხვავებულის პატივისცემას, მის დაფასებასა და მხარდაჭერას. ბუნებრივია, „კულტურული მრავალფეროვნების მნიშვნელობის აღიარება და მისი შენარჩუნების

აუცილებლობა თანამედროვე სამყაროსათვის გამოწვევაა. დღეს, ტექნიკის სწრაფი განვითარებისა და გლობალიზაციის გამო, აუცილებელია კულტურული მრავალფეროვნების შენარჩუნებაზე ზრუნვა. მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ იუნესკომ მსოფლიო მრავალფეროვნებისა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის მიზნით შექმნა სპეციალური ნუსხა. 2001 წ. კი მიიღო უნივერსალური კულტურული მრავალფეროვნების დეკლარაცია. 2002 წელს გაერომ 21 მაისი კულტურული მრავალფეროვნების დღედ გამოაცხადა. მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანა ამ დღეს განსხვავებულად, თუმცა ერთნაირი პათოსით აღნიშნავს“ (ქამუშაძე, ჭუმბურიძე, CCIIR), Tbilisi, 2019: 3).

ქართული საზოგადოების კონსოლიდაცია და განსხვავებული ჯგუფების, ერთიან სახელმწიფო ორგანიზმში მოითხოვს, რომ სახელმწიფო ორგანიზმში ინტეგრაცია მოითხოვოს, რომ სახელმწიფოს ეთნიკური პოლიტიკა კარგად გააზრებული და მეცნიერულად დასაბუთებულ პროგრამას ეყრდნობოდეს. მნიშვნელოვანი ნაბიჯი გადაიდგა ამ მიმართულებით, როდესაც ხელისუფლებამ ქვეყნის განვითარების სტრატეგიულ გეზად აღიარა არა ეთნიკური, არამედ სამოქალაქო იდენტიფიკაცია იდენტიფიკაცია(ჯანიაშვილი, 2008:1) ცხადია, მოზარდმა უნდა იცოდეს, რომ საქართველოში მცხოვრები სხვადასხვა ერისა და რასის ადამიანს პატივისცემით უნდა მოექცეს.

ყურადსაღებია, ფინეთის საგანმანათლებლო კანონები, მიდგომები და სასკოლო გარემო, პირობები, რომლებიც გარკვეულ როლს თამაშობს მოზარდის ჩამოყალიბებაში. ისმება კითხვა, ფინეთში სკოლა რა ცოდნასა და უნარებს აძლევს მოსწავლეს? „ფინეთში სკოლა არ არის ის ადგილი, სადაც ბავშვი მხოლოდ საგნებს სწავლობს. სკოლაში ბავშვი პირველ რიგში ყალიბდება თავისუფალ პიროვნებად და თავისუფალ მოქალაქედ. ბავშვები არიან ამ ქვეყნის მომავალი. მათ უნდა მართონ ეს ქვეყანა და მათ უნდა უზრუნველყონ სახელმწიფოს წარმატებულად ფუნქციონირება მომავალში. ისინი უნდა იყვნენ ამ ქვეყნის სრულყოფილი მოქალაქეები, ამიტომ უმნიშვნელოვანესია, რომ ბავშვებს ამ უნარებს პატარაობიდანვე უვითარებენ და ასწავლიან <https://www.mshoblebi.ge/article/22485-ra-aris-pinuri-skolebis-mtavari-upiratesoba-da-rogor-miagcies-pinelebma-am-shedegebs-ekskluziuri-interviu-pinuri-skolis-kartvel-ped>

შესაბამისად, მსოფლიოში ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი და საუკეთესოდ მიჩნეული განათლების მოდელი ფინეთს აქვს და ის უკვე წლებია არც კარგავს პოპულარობას „პიზას“ რეიტინგის პირველ ათეულში. ფინურ განათლების სისტემაში მთავარი და ყველაზე მნიშვნელოვანი სიტყვაა „თანასწორობა“. ყველაფერი 1963 წელს დაიწყო, როცა ფინეთის პარლამენტმა მიიღო თამამი გადაწყვეტილება და ახალი ეკონომიკის აშენების გზაზე პრიორიტეტად სახელმწიფო განათლება აირჩია. მანამდე

ფინეთის საჯარო სკოლების მოსწავლეების უმეტესობა 6 კლასის შემდეგ ტოვებდა სკოლას. დანარჩენები კერძო სკოლებში სწავლობდნენ. მხოლოდ პრივილეგიურებულ ფენას ჰქონდა ხარისხიანი განათლების მიღების შესაძლებლობა. ამიტომ ფინური განათლების სისტემის რეფორმის პირველი პრინციპი სწორედ თანასწორობა გახდა. „ეს იყო უბრალოდ იდეა, რომ ყველა ბავშვს უნდა ესწავლა ძალიან კარგ საჯარო სკოლაში. თუ ჩვენ გვინდა, რომ ვიყოთ კონკურენტუნარიანი, პირველ რიგში, გვჭირდება, რომ განათლება მივცეთ განურჩევლად ყველას“, – პროფესორი პასი სალბერგი, წიგნის „ფინური გაკვეთილები“ ავტორი.

ამ ქვეყანაში, დღეს, ყველა ფინელი მოსწავლისთვის უფასოა განათლება, სასკოლო კვება და ჯანდაცვა. ფინეთის ყველა სკოლას აქვს საერთო ეროვნული მიზნები. შედეგად, ყველა მოზარდი იღებს ერთსა და იმავე ხარისხის განათლებას, მიუხედავად იმისა, ის ცხოვრობს რეგიონსა თუ საუნივერსიტეტო ქალაქში. განსხვავება ქვეყნის ყველაზე ძლიერ და ყველაზე სუსტ მოსწავლეს შორის კი ყველაზე მცირეა მთელი მსოფლიოს მასშტაბით. რასაც ვერ ვიტყვით ჩვენს ქვეყანაში არსებულ საგანმანათლებლო სისტემაზე.

2023 წლის ერთ-ერთი შეხვედრის დროს(საერთაშორისო კონფერენცია), პირად საუბრებში გამოიკვეთა აზრი გვეთანამშრომლა (ჩვენ უნივერსიტეტსა და ჰელსინგის უნივერსიტეტს) ჩვენი მიზანია, დავნერგოთ სიახლეები, მოვაწყოთ ინტერაქტიური ჩართვები, განვახორციელოთ პროექტები ამ ორ ქვეყანას შორის, რათა სამომავლოდ დავნერგოთ რიგი ღონისძიებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს განათლების დონის ამაღლებას ჩვენს ქვეყანაში ვფიქრობთ, გავაცნოთ ფინეთის სკოლების მოდელი და მათი საინტერესო მიდგომები და რესურსები დავნერგოთ ჩვენს საგანმანათლებლო სივრცეებში. აღნიშნული კი მისასაღმებელი იქნება არა მარტო სკოლაში, არამედ უმაღლეს სასწავლებლებში. რამეთუ ეროვნული, მულტიკულტურალიზმული ცნობიერების ამაღლება აუცილებელია ამ საფეხურზეც.

ფინეთის სახელმწიფოს არაერთი განსხვავებული მოდელი აქვთ. „მათი რეფორმის წარმატება პირველად 2000 წელს დამტკიცდა, როცა „პიზას“ ტესტებში ფინეთმა პირველი ადგილი დაიკავა წიგნიერებაში. სამი წლის შემდეგ ფინელები დაწინაურდნენ მათემატიკაში, 2006 წელს კი საბუნებისმეტყველო საგნებში. თუმცა ფინეთში ამბობენ, რომ „პიზას“ შედეგები მათთვის პრიორიტეტი არ არის, რადგან უპირველესი, რასაც მათი განათლების მოდელი ეწინააღმდეგება – ეს შეჯიბრებითობა, სტანდარტიზებული ტესტები, ქულები და რეიტინგებია. „ჩვენ ვასწავლით მოსწავლეებს იმას, თუ როგორ ისწავლონ და არა იმას, თუ როგორ ჩააბარონ გამოცდა“, – ამბობს ფინეთის სკოლის მასწავლებელი. მათ სკოლებში განსაკუთრებული ადგილი სულიერება, თვითშემეცნებას ენიჭება. ისინი

პატივს სცემენ წინაპართა წეს-ჩვეულებებს. ყოველივეს, რაც მათი ქვეყანის ისტორიულ წარსულს აერთიანებს. ასევე ყურადსადება, ისიც რომ „ფინელი მოსწავლე სკოლაში 7 წლის ასაკში შედის. მანამდე არის თავისუფალი ბავშვობის წლები, რომელიც ფინელების აზრით, არ უნდა იყოს დაკავშირებული სავალდებულო განათლებასთან. ფინეთში ამბობენ, რომ ეს უბრალოდ არის გზა იმისა, რომ აცადო ბავშვს, იყოს ბავშვი. სკოლაში სავალდებულო მხოლოდ პირველი 9 წელია. ყველაფერი ამ 9 წლის შემდეგ, ანუ 16 წლის ასაკში, არის არჩევითი“ . მათ საგაკვეთილო პროცესები ისე აქვთ გადანაწილებული, რომ ბავშვს ნაკლები დავალებები აქვს დასაწერი. სკოლაში მხოლოდ ხუთ საათს ჩერდებიან. ფინელ მოსწავლეებს მსოფლიოში ყველაზე ნაკლები საშინაო დავალება აქვთ. ეს შეიძლება იყოს მხოლოდ ნახევარი საათი დღეში, თანაც იმდენად საინტერესო გარემოში, რომ ბავშვები ვერც კი გრძნობენ დროს. მათ აქვთ რამდენიმე შუალედი კვებისათვის, რეკრეაციული აქტივობებისა და უბრალოდ დასვენებისთვის. ასევე სასწავლო მოდელი გამოირჩევა ეროვნული სტანდარტიზებული გამოცდების არქონით. ფინეთში მოსწავლეების სწავლის ხარისხი ფასდება არა ტესტებით, არამედ სხვადასხვა მეთოდით, რომელიც აქცენტს აკეთებს მოსწავლის ზოგად განვითარებაზე, გამომუშავებულ უნარებზე და არა დამახსოვრებასა და რაოდენობრივ ქულებზე.

ამდენად, ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე, ის მთავარი მიდგომა, რაც ფინეთს აქვს სკოლებში, ესაა თავისუფალი სივრცე, სადაც ბავშვები ნაკლებად იტრესებიან და აქვთ მეტი მზრუნველობა სოციუმისაგან.

რაც მთავარია, იგივე გარემოა შექმნილი მასწავლებლებისთვის. პედაგოგებისთვის სათანადო პირობების შექმნაც ამავე მოდელის ნაწილია იმისთვის, რომ ისინი იყვნენ პროდუქტიულები და ბავშვებთან გამოავლინონ თავიანთი შესაძლებლობების მაქსიმუმი. გარდა ამისა, მასწავლებელი ფინურ სკოლაში არის თვითმმართველი. მათ აქვთ თავისუფლება, რომ თვითონვე დაგეგმონ თავიანთი სასწავლო პროცესი. თავად პედაგოგის განათლების დიდი ნაწილი კი ეთმობა იმის სწავლას, თუ როგორ უნდა მოარგონ სწავლების პროცესი სხვადასხვა ტიპის მოსწავლეს <https://at.ge/2021/04/02/ganatileba-2/>.

დაბოლოს, საგანმანათლებლო დაწესებულებებში, სწავლა-სწავლების მიდგომებმა მათში უნდა აამაღლოს შემეცნებითი ცოდნა ისტორიული წარსულის შესახებ, დიდაქტიკურ-აღმზრდელობითი(ბავშვმა განასხვავოს ერთმანისაგან კარგი და ცუდი).ეთნოკულტურული აზროვნება, რომელიც გააძლიერებს მათში ტოლერანტობის მნიშვნელობასა და დანიშნულებას ჩვენს ქვეყანაში_ყოველივე ზემოაღნიშნული კი გააძლიერებს მენტალურ კავშირს წინაპრებსა და ტრადიციულ კულტურასთან და რაც მთავარია, მსოფლალქმითი, ანუ თითოეული მოქალაქის, ჯგუფის, და საერთოდ,

კაცობრიობის თვითშემეცნებისათვის მიიღოს ის საზრდო, რომელიც მისცემს საშუალებას ცხოვრებაში დამკვიდრებისა და არსებობისა.

ამდენად, თაობა თუ ამ იდეებით იქნება შთაგონებული, მაშინ საქართველოს მომავალი წარმატებული იქნება და დაიჭერს ადგილს წამყვან ქვეყანათა შორის.

ამდენად, ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლის თეორიულ მეცნიერული მომზადებულობის არე და მასშტაბი უნდა განსხვავდებოდეს ჩვეულებრივად სხვა საგნის მასწავლებლის ცოდნის მასშტაბებისაგან. მას მოეთხოვება ფართო, ყოველმხრივი და სრულყოფილი ცოდნა საზოგადოებრივ მეცნიერებათა, ზუსტმეცნიერებათა და სხვათა ზოგადი ცოდნა, რათა მისი გაკვეთილები იყოს საინტერესო და ნაყოფიერი, მით უმეტეს დღეს, როცა ტექნოლოგიებმა გადაფარა ყველა ინტერესთა წყარო.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. თეა ქამუშაძე, რუსუდან ჭუმბურიძე, „მრავალფეროვნება და ტოლერანტობა“, გამომც. „სამოქალაქო ინტეგრაციისა და ეროვნებატაშორისი ურთიერთობების ცენტრი“(CCIIR), Tbilisi, 2019 წ.
2. ნინო იმნაიშვილი, <https://at.ge/2021/04/02/ganatileba-2> .
3. <https://www.mshoblebi.ge/article/22485-ra-aris-pinuri-skolebis-mtavari-upiratesoba-da-rogor-miagcies-pinelebma-am-shedegebs-ekskluziuri-interviu-pinuri-skolis-kartvel-ped>